

VETERANPLAN FOR MIDT-GUDBRANDSDAL 2022–2027

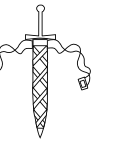
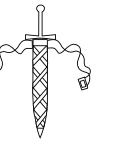

Foto: Arne Bredeveien

Vi har som mål å være gode kommuner for alle som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner. Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner er takknemlige for den innsatsen som er gjort, og vi skal nyttiggjøres oss den kompetansen veteranene har, og gi annerkjennelse og støtte til veteranene og deres nærmeste.

Arne Fossmo, Ringebu kommune
Anne-Marie Olstad, Nord-Fron kommune
Ole Tvette Muriteigen, Sør-Fron kommune

INNLEDNING

BAKGRUNN

Regjeringens Meld. St 15 (2019–2020), «*Også vi når det blir krevet. Veteraner i vår tid*». Formålet med denne meldingen er å oppsummere regjeringens innsats for personell i internasjonale operasjoner for Norge siden forrige stortingsmelding, og å peke ut veien videre. Meldingen følger opp ambisjonene i stortingsmeldingen fra 2009, handlingsplanen fra 2011 og oppfølgingsplanen fra 2014. Politikken skal videreføres og videreutvikles på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå.

Samfunnet har et ansvar for å forebygge at

personell, som staten sendte ut i tjeneste som man vet er risikofylt, ikke blir skadet eller får negative ettervirkninger av sin tjeneste.

I *Afganistanundersøkelsen 2020* kommer det tydelige frem at noen veteraner får fysiske og/eller psykiske skader som følge av tjenesten. De som slutter i Forsvaret og går tilbake til «det sivile liv» har større risiko for psykiske helseplager, enn de som fortsetter i Forsvaret etter endt utenlandstjeneste. Forsvaret følger opp sitt personell fra internasjonale operasjoner i 12 måneder etter hjemkomst, så overtar kommunene ansvaret for veteranen.

Foto: Arne Bredeveien

Foto: Forsvaret

MÅL

Regjeringens tiltaksplan oppfordrer kommunene til å legge vekt på kompetanseheving, forpliktende samarbeid mellom relevante aktører og ivaretagelse av veteraner og deres familier. Midt-Gudbrandsdal har derfor som mål:

- Å styrke anerkjennelsen av veteranene
- Øke kompetansen og samarbeidet for å:
 - redusere risikoen for skader
 - bidra til at psykiske skader oppdages, og rask behandling iverksettes
- Bidra til treffpunkter for veteraner

Forsking viser at annerkjennelse er en meget viktig faktor for å forebygge psykiske senskader hos veteraner. I tillegg er de en ressurs som gjerne kan brukes i skole, eller andre sammenhenger, for å fortelle om sin innsats. Ofte gjennomføres det ulike tiltak i forbindelse med frigjørings- og veterandagen (8. mai) og FN-dagen (24. oktober).

ARBEIDSPROSESSEN

Rådmennene/Kommunedirektørene i Sør-Fron, Nord-Fron og Ringeby kommune har nedsatt en arbeidsgruppe bestående av:

RINGEBU KOMMUNE
Håvard Gangsås

NAV MIDT GUDBRANDSDAL
Per Morten Nyeng

NIVO GUDBRANDSDAL
Svein Torgersen frem til juni 2021

SØR-FRON KOMMUNE
Rune Fromeide Sommer

HV-05-OMRÅDESJEF
Per Gunnar Hagelien

NORD-FRON KOMMUNE
Ingebjørg Teigmoen Bergum

Gruppa har hatt møter for å koordinere eksisterende og nye tiltak som har relevans for måloppnåelse. Arbeidsgruppa har invitert veteraner i Midt-Gudbrandsdalen til gjennomgang av planen som grunnlag for høring/innspill fra interessenter. En rekke gode innspill er mottatt, og tatt inn i planen.

EVALUERING OG REVIDERING
Veteranplan for Midt-Gudbrandsdal gjelder for perioden 2022–2027. Ansvar for evaluering og revidering av planen ligger hos kommunedirektøren i Ringeby kommune.

Foto: Jan Doseth

BAKGRUNN

DEFINISJONER

Veteran: I denne planen brukes begrepet veteran om personell som har deltatt i internasjonale operasjoner på vegne av norske myndigheter. (Justissektoren betegner ikke sitt personell fra internasjonale operasjoner som veteraner.)

VETERANER I MIDT-GUDBRANDSDALEN

Tall fra Forsvaret viser at det pr. 1. januar 2021 er registrert ca. 130 veteraner i Midt-Gudbrandsdalen, fordelt på Sør-Fron ca. 60, Nord-Fron ca. 40 og Ringeby ca. 30. De offisielle tallene omfatter ikke personell som tjenestegjorde før 1978, men beregnes inn i tallene fra Forsvaret.

VETERANER ER EN RESSURS FOR KOMMUNENE

En veteran er en viktig ressurs med god erfaring fra kaotiske situasjoner, og til å holde hode kaldt, og kan brukes i kommunal kriseberedskap. Enkelte kommuner gjør dette i dag, og bruker de som en ressurs ved ulike kriser. Det store raset i Gjerdrum (desember 2020) er et godt eksempel på dette, og andre steder har veteraner bistått som vakter på sykehus/vaksinestasjoner under koronapandemien.

FORSVARET SITT TILBUD

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Forsvaret har oppfølgingsreglement strekker seg over ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes resten livet. Veteranen sin helse skal ivaretas av den kommunen veteranen bor i, på lik linje med andre innbyggere. Det er derfor viktig at kommunene ser på tiltak for hele familien, før, under og etter endt tjeneste.

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her får familien informasjon om operasjonen og sikkerhets-situasjonen. De får også tips og råd om hvordan best ta vare på barn og forhold. Familien får også møte andre pårørende. Under utenlandstjenesten har forsvarer en 24-timers kontakttelefon for pårørende. Via denne telefonen kan viktige beskjeder formidles til de som er ute. Forsvaret arrangerer familiesamlinger underveis der det er hensiktsmessig, og videreformidler informasjon fra operasjonsområdet til de pårørende.

På vei hjem fra operasjonen har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Overgangen til livet hjemme er ofte stor. Under mellomlandingen

Foto: Forsvaret

gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhenting. Ved hjemkomst til Norge holdes en medaljeseremoni for å hedre soldatene. De pårørende inviteres til seremonien.

Året etter hjemkomst har forsvarer et oppfølgingsansvar. Etter tre til seks måneder får alle en henvendelse fra Forsvaret. Her stilles en del spørsmål om hvordan den første tiden etter hjemkomst har vært. Etter ett år arrangerer Forsvaret en samling hvor personellet møtes

igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Her deltar også psykologer.

ANDRE TILBUD

Kameratstøtte – vennskapsbåndene er ofte det viktigste personlige utbyttet veteraner har fra sin utenlandstjeneste. Mennesker som har opplevd kritiske situasjoner sammen, beskriver ofte en helt spesiell tilknytning til hverandre i etterhånd.

OPPFØLGING AV VETERANER OG DERES FAMILIER I MIDT-GUDBRANDSDALEN

Veteranene sin kommune har en rekke ressurser som veteranen og dens familie/pårørende bør kjenne til. Ressursene under er med på å legge til rette for kommunen sin ivaretagelse av veteranen og familien.

NAV har en egen kontaktperson for veteraner i Midt-Gudbrandsdalen. NAV har ansvar for at personer som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner for Norge får god oppfølging. Derfor er det opprettet et eget kompetansemiljø for veteransaker ved NAV Elverum.

Kompetansemiljøet på Elverum kan kontaktes direkte av veteraner som ønsker informasjon og veiledning. Kompetansemiljøet bistår også NAV-kontorene og Forsvaret om spørsmål knyttet til veteransaker. Kontaktinformasjon til kompetansemiljøet finner du på følgende link: [Råd og veiledning for veteraner - nav.no](https://www.nav.no/Råd-og-veiledning-for-veteraner)

PSYKISK HELSE OG RUS er en del av alle kommunene sitt helsetilbud. Psykisk helse og rusarbeid kan tilby samtaler med helsepersonell, dagtilbud/aktivisering osv. i regi av enheten.

HELSESTASJON er for familier med barn fra 0–20 år. Helsestasjonen skal støtte foreldre i foreldrerollen og dermed bidra til å fremme barns

helse. Alle barne- og ungdomsskolene har en fast helsesykepleier som er på skolen til faste tider. Skolen eller helsestasjonen kan kontaktes for detaljerte opplysninger om kontakttider. Skolehelsetjenesten kan hjelpe barn og unge med å ta vare på egen helse og å klare de utfordringer som hverdagen gir. De skal være et lavterskeltilbud til alle familier, veilede i foreldrerolle samt vurdere forhold som krever oppfølging, henvisning eller behandling individuelt eller i grupper.

MIDT-GUDBRANDSDAL PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE (PP-tjenesten) er kommunenes rådgivende og sakkyndige instans for barn og ungdom opp til 16 år som har utfordringer i oppvekst eller i opplærings-situasjonen. PP-tjenesten kan kontaktes ved bekymring for et barns eller en ungdoms utvikling knyttet til læring, sosial og emosjonelle vansker.

KOORDINERING, flere av kommunene har koordinerende enhet kan bistå mennesker som har behov for flere og sammensatte tjenester. Dette gjelder både for barn og voksne. Enheten skal sikre helhetlige tjenester og være kontaktpunkt mellom bruker og hjelpeapparat. Den har ansvar for utarbeiding av individuell plan dersom dette er ønskelig eller nødvendig. Enheten skal bidra i opprettelsen av ansvarsgrupper. Noen veteraner har utfordringer som krever denne type tjeneste.

Foto: Ukjent

RVTS-ØST (Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) er tilgjengelige for de som i sitt arbeid møter mennesker berørt av vold og seksuelle overgrep, traumatisk stress, tvungen migrasjon eller selvmordsproblematikk. Fokus i RVTS sitt arbeid er fagområdene selvmordsforebygging, flyktninge- og migrasjons-helse, vold og seksuelle overgrep. Kunnskap om traumer og traumatisk stress er en sentral del av RVTS sitt arbeidsområde. Senteret består av personer med ulike fag- og yrkesbakgrunn.

RVTS jobber tverrfaglig, og bistår ulike etater i regionen med kompetanseheving. Samarbeidspartnere er helse- og sosialtjenestene i kommunene, spesialisthelsetjenesten, offentlige, private og frivillige organisasjoner som tilbyr hjelp til volds- og kriserammede. RVTS bidrar til kompetanse-

utvikling gjennom forskning og fagutvikling. Det er laget fem kompetansehevende kurs for kommunene:

1. Kurs for beslutningstakere i kommunen
2. Kurs for kommunale veterankontakter
3. Kurs for pedagogisk personell i skole og barnehager
4. Kurs for helsepersonell
5. Kurs for leger og psykologer

For å kunne bidra på en god måte vil det være viktig å ha litt kunnskap om veteraner og deres familie. Hva kjennetegner dem, hva er spesielt for dem og hvilke utfordringer sliter de ofte med. Kursen over bidrar med kompetanse på disse områdene.

TILTAK, IVARETAKELSE OG OPPFØLGING

TILTAK	ANSVAR	NÅR
Felles planleggingsmøte Årshjul og planlegging av 8. mai markering og andre aktiviteter i kommende år	Ringebu kommune Nord-Fron kommune Sør-Fron kommune NVIO/NROF/HV	Januar eller februar
Annonsering av 8 .mai arrangement	Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron kommune. Felles annonsering	7–10 dager før 8. mai xx Kontakte presse for medie- omtale og representasjon
8. mai markering Ringebu kirke Venabygd kirke Kvam kirke Krigsminnesamling Kvam Sør-Fron kirke	Ringebu kommune Nord-Fron kommune Sør-Fron kommune NVIO/NROF/HV	Medaljeutdeling Felles lunsj
Kirkebesøk og middag -FN dagen	NVIO Gudbrandsdal	Søndag før/etter 24. oktober Kirkekaffe eller middag. Medaljeutdeling
Kamerataften for alle veteraner	NVIO Gudbrandsdal NVIO Sør-Gudbrandsdal	Månedlige møter – se NVIO
Årlig treffpunkt for alle veteraner med foredrag	Ringebu kommune Nord-Fron kommune Sør-Fron kommune NVIO/NROF/HV	I henhold til årshjul
Støtte til aktivitet for veteraner	NVIO	Høsttur til Snøheim Andre turer/aktiviteter Ulike foredrag
Opplysningsarbeid	Ringebu kommune Nord-Fron kommune Sør-Fron kommune	Info på kommunens hjemmeside

KONTAKTINFORMASJON

ORGANISASJON

Veteran-kontakter i Midt-Gudbrandsdalen

Veterankontakt i NAV

NVIO avd Gudbrandsdal
NVIO avd Sør-Gudbrandsdal

Kameratstøtte NVIO

Mental helse Oppland

RVTS - Øst

KONTAKTINFORMASJON

veteran@ringebu.kommune.no
veteran@sor-fron.kommune.no
veteran@nord-fron.kommune.no

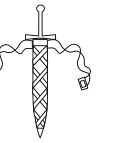
veteran@nav.no
Råd og veiledning for veteraner - nav.no

post@gudbrandsdalen.nvio.no
post@sor-gudbrandsdal.nvio.no

Kameratstøttetelefonen 800 48 500
eller gå til Kameratstøtte.no

Tlf.: 401 97 787
E-post: oppland@mentalhelse.no

Våre veteraner, et felles ansvar - RVTS Øst
(rvtsost.no)

AKTUELLE LENKER

I TJENESTE FOR NORGE:

Historier fra veteranene

<https://www.itjenestefornorge.no/>

GRUNNLAG FOR UTVIKLING AV EN KOMMUNAL VETERANPLAN:

https://www.forsvaret.no/sokeresultat/_/attachment/download/ca61be71-04ed-4322-8d83-5b-3b507a3460:a0afoeb4a7239b9fe7a28oad4c9fa9c7126def36/kommunale-veteranplaner-web.pdf

NVIO (NORGES VETERANFORBUND FOR INTERNASJONALE OPERASJONER):

<http://nvio.no/>

E-LÆRING OM FORSVARETS VETERANER SOM HAR DELTATT I INTERNASJONALE OPERASJONER:

E-læring om veteraner: Kursets forside (kslaring.no)

https://www.kslaring.no/local/course_page/home_page.php?id=26915

REGJERINGENS MELD. ST 15 (2019–2020):

Også når det blir krevet. Veteraner i vår tid.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/b708069909c54b99bb309dee6c5a2aa6/no/pdfs/st-m201920200015000dddpdfs.pdf>

AFGANISTANUNDERSØKELSEN 2020:

<https://www.forsvaret.no/aktuelt-og-presse/publikasjoner/afghanistan-undersokelsen-2020>

RÅD OG VEILEDNING FOR VETERANER:

<https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kontakt-nav/kontakt-nav-pa-telefon2/rad-og-veiledning-for-veteraner>

Foto: Ukjent

VETERANPLAN FOR
MIDT-GUDBRANDSDAL
2022–2027